

احیا موسیقی بومی با تاکید بر طراحی خانه موسیقی (مطالعه موردی: شهر ساری)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۱۷

کد مقاله: ۱۰۵۴۴

رویا کریمی*

چکیده

موسیقی مانند همه هنرها آینه تمام نمای زندگی و فرهنگ مردم یک سرزمین است. در این میان شاید به دلیل ظرفیت‌هایش سهم بیشتری در معرفی و انتقال فرهنگ یک ملت داشته باشد. در این پژوهش با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و با هدف کلی امکان طراحی خانه موسیقی با تاکید بر احیا موسیقی بومی در شهر ساری تنظیم گردید. جامعه آماری این پژوهش کلیه شهروندان شهر ساری هستند که بر اساس جدول مورگان تعداد ۳۸۴ نمونه را به روش تصادفی ساده انتخاب و با به کارگیری ابزار پرسشنامه مورد پرسشگری قرار گرفته اند. اطلاعات جمع آوری شده در قالب نرم افزار SPSS و آزمون آماری ناپارامتری دو جمله ای روابط بین متغیرها مورد آزمون قرار گرفته است. بر اساس نتایج به دست آمده (۵۱٫۵۷٪) از پاسخ دهندگان مرد و (۴۸٫۴۳٪) زن در پاسخ‌هایشان از طراحی و ساخت خانه موسیقی با تاکید بر موسیقی بومی مازندران در شهر خود رضایت دارند و طراحی آن را در حفظ و احیای موسیقی بومی مازندران موثر می‌دانند. همچنین با توجه به داده‌ها مشخص می‌شود که در میان عوامل تاثیرگذار در کمرنگ شدن موسیقی بومی مازندران بیشترین امتیازات مربوط به کمبود اماکن فرهنگی و آموزشی، ضعف خانواده در جهت انتقال موسیقی بومی بوده است.

واژگان کلیدی: خانه موسیقی، مکان‌های عمومی، موسیقی بومی، طراحی معماری

۱- کارشناس ارشد معماری، گرایش معماری، عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری،
Roya.karimi224@gmail.com

۱- مقدمه

مسئله اساسی در این پژوهش عدم شناخت و آگاهی از نواقص و کمبودها در طراحی مرکز موسیقی در شهر ساری می باشد. موسیقی همواره یکی از بزرگترین همدمان بشر و نزدیکترین هنر به او بوده که در طول تاریخ از مراسم مذهبی آیینی گرفته تا کنسرت و نمایش با او همراه است، موسیقی انگاره ایست که سراسر وجود معنوی و تاریخی ایرانیان را در بر گرفته است و متاثر از اعتقادات مذهبی و فرهنگی مردمان این سرزمین است. موسیقی امروز ما حاصل تداوم مفاهیم موسیقایی، طی قرون گذشته از طریق انتقال از استاد به شاگرد (سینه به سینه) با حفظ آداب معنوی موسیقی به ما رسیده است. (مهدی نژاد، ۱۳۸۳، ۸۷) به گفته افلاطون "آیا به خاطر تاثیر عمیق موسیقی بر روح انسان نیست که موسیقی مهم ترین بخش زندگی ما به حساب می آید؟" در جوامع جدید با گسترش و تنوع مصرف و نهادینه شدن بسیاری از نیازها و ارضاء آن، دیگر کمتر کسی را می توان سراغ گرفت که به نوعی به موسیقی علاقمند نبوده و این کالای فرهنگی را مصرف نکند. (آقااحمدی و همکاران، ۱۳۹۲، ۹) مصرف موسیقایی، از اشکال مهم گذران اوقات فراغت جوانان به شمار می آید. (صمیم و قاسمی، ۱۳۸۸، ۲۴۳) چون موسیقی یکی از آن جنبه های هنری است که به دلیل ویژگی های معنوی، زیبا، لطیف و روح نوازش در نزد تک تک افراد جایگاه والایی دارد. بدون شک یکی از عناصری که می توان با آن فرهنگ یک ملت را محک زد و اطلاعات زیادی از آداب و رسوم و اعتقادات آن ها کسب کرد موسیقی آن ملت است. موسیقی نیاز همه ی گروه ها و طبقات اجتماعی است، کمتر مراسم و مناسکی است که موسیقی بخشی از آن نباشد، از گردهمایی های سیاسی تا مسابقات ورزشی، جشن ها و حتی در خلوت افراد جامعه موسیقی حضوری آشکار دارد. (قاسمی و میرآخوری، ۱۳۹۱، ۶۱)

مازنی ها برای بسیاری از فعالیت های روزانه خود ملودی هایی با اشعار مشخص داشتند که هر روز آنها را در هنگام فعالیت هایشان با خود زمزمه می کردند. با گسترش شهرنشینی و کم رنگ شدن حضور طبیعت در زندگی بشر، برخی کیفیت های ارزشمند زیستی رو به افول نهاد که از آن جمله می توان به فراموش شدن موسیقی بومی اشاره کرد. موسیقی بومی مازندران یکی از غنی ترین گنجینه های موسیقی کشور ماست. ما نمیتوانیم بدون توجه به پیشینه فرهنگی و اجتماعی ایرانیان یک مرکز موسیقی بدون نگاه و رویکرد موسیقی بومی داشته باشیم و هدف از این نگاه و رویکرد، جلوگیری از فراموشی این گنجینه هنری اصیل در نسل حاضر و آینده و شاخص هایی همچون افزایش سطح آموزش و مشارکت مردمی است، که با توجه به اینکه امروزه فضاهای عمومی (خانه موسیقی) در شهرها ظرفیتی عظیم برای پاسخگویی به نیازهای فرهنگی انسان محسوب می شوند این فضا به دلیل قابلیت دسترسی برای همه می توانند با جذب اقبال مختلف جامعه موجب علاقه مندی افراد به این شاخه از فرهنگ بومی و ایجاد مکانی برای تولید و تکثیر فرهنگ و موسیقی بومی گردد. پس نیاز به ایجاد یک خانه موسیقی که همگام با فرهنگ غنی بومی مازندرانی باشد و باعث ترویج آن در جامعه شود، احساس می شود.

۲- پرسش های پژوهش

- ۱- اصول و معیارهای طراحی معماری با رویکرد مبتنی بر شناخت و اعتلای هنر و موسیقی بومی مازندران چیست؟
- ۲- چگونه می توان با شناخت عوامل تاثیرگذار بر کم رنگ شدن موسیقی بومی مازندران، خانه موسیقی طراحی کرد که باعث گسترش موسیقی بومی شود؟

۳- پیشینه تحقیق

نخستین کتاب موسیقی معماری توسط ایانیس زناکیس سال ۱۹۷۶ در پاریس به چاپ رسید که بسیاری از آموخته هایش را به صورت عملی با بهره گیری از آموخته هایش در معماری و موسیقی، به کار گرفت. وی با الهام از موسیقی، به طراحی پرداخت، مبانی نظری این روش طراحی را در کتاب موسیقی معماری شرح داد و همچنین چند اثر موسیقی را هم با الهام از معماری تعیین کرد. آنتونیادس، در کتاب "بوطیقای معماری" فصلی را به معماری و موسیقی اختصاص داده است. وی، ضمن این تاریخ شناخت همانندی های این دو هنر، نمونه هایی از موسیقی و معماری را تحلیل می کند. (آنتونیادس، ۱۳۸۶، ۴۴۵)

پژوهش او از این نظر متمایز است که آثار موسیقی را در راستای رهیافت به اشتراکات معماری و موسیقی و در نهایت رسیدن به روشی برای طراحی خلاق در معماری، تحلیل کرده است. وی پس از بررسی آثار از موسیقی دانان مختلف، بیان می دارد که مطالعه و گوش سپردن به آثار موسیقایی از این دست، استخراج نکات اصلی ساختاری، مفهومی، حس و بافتی و طراحی بناها و فضاهای شهری بر مبنای این اصول، ثمربخش و سرشار از خلاقیت است. (کیانی، ۱۳۸۲، ۹۴)

کیارش پور، سلطان زاده؛ (۱۳۹۴) "پردیس موسیقی ایران زمین (طراحی خانه موسیقی با رویکرد معماری ایرانی)"، هدف اصلی این پژوهش ارائه اصول و مبانی طراحی معماری خانه موسیقی می باشد که اهداف فرعی آن شامل: تدوین برنامه نیازمندی ها و روابط فضایی اجزای تشکیل دهنده ی یک خانه موسیقی و تعیین استانداردهای ویژه طراحی یک خانه موسیقی است. سوال اصلی این تحقیق بر این حکایت دارد که اصول و مبانی طراحی یک خانه موسیقی چیست؟ در این پژوهش فرضیه اصلی این است که می توان با استفاده از الگوهای معماری سنتی به طراحی مناسب یک خانه موسیقی دست یافت و در معماری سنتی ایران الگو

های مناسب جهت استفاده در طراحی یک خانه موسیقی وجود دارد. با بررسی های تفاوت های مجموعه موسیقی های موجود، یک الگوی طراحی شده استاندارد برای خانه موسیقی ارائه داده می شود. بدین منظور ابتدا باید به بررسی وضع پرداخته شود و نیازمندی ها و عوامل موثر در طراحی یک مجموعه استخراج گردد و بعد از مشاوره با اساتید و تجزیه و تحلیل اطلاعات، الگویی آرایه داده شود که قابلیت طراحی را داشته و نیاز کشور برطرف گردد. نتایج تحقیق نشان می دهد که می توان نوعی معماری پویا برای طراحی مرکز موسیقی استفاده کرد. (کیارش پور، سلطان زاده، ۱۳۹۴)

میرفخرایی، ثقفی: (۱۳۹۵)، "کشف موسیقی پنهان خانه های ایرانی؛ مقایسه تطبیقی خانه های قاجاری شهر یزد با موسیقی هفت دستگاه"، هدف از این پژوهش یافتن افتراقات میان معماری و موسیقی و پس از آن کشف اشتراکات ساختاری این دو هنر است. دو هنری که در محصول نهایی خود، بسیار با یکدیگر متفاوت هستند؛ معماری پرکاربردترین هنر و موسیقی انتزاعی ترین هنر شناخته می شوند. (میرفخرایی، ثقفی، ۱۳۹۵، ۵)

۴- روش تحقیق

این پژوهش از نوع توصیفی- تحلیلی و در گروه تحقیقات کاربردی است. همچنین در این پژوهش از ابزار پرسشنامه نیز استفاده گردیده است به همین دلیل این پژوهش یک تحقیق میدانی نیز است.

اطلاعات مورد نیاز برای انجام این تحقیق به دو صورت کتابخانه ای و میدانی جمع آوری گردیده است. جامعه آماری این تحقیق کلیه شهروندانی که در شهر ساری زندگی می کنند، که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نمونه به روش تصادفی ساده مورد پرسشگری با ابزار پرسشنامه قرار گرفتند.

متغیرهای مورد بررسی در این پژوهش عبارت بودند از: میزان رضایت افراد از طراحی و ساخت خانه موسیقی، میزان تاثیر خانه موسیقی بر حفظ موسیقی بومی مازندران، میزان آشنایی افراد با موسیقی بومی و عوامل تاثیرگذار در کمرنگ شدن موسیقی بومی مازندران با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون آماری ناپارامتری دو جمله ای روابط بین این متغیرها مورد آزمون قرار گرفتند. همچنین برای نمایش نتایج داده های تحلیلی و توصیفی از جداول و غیره نیز استفاده شده است.

۵- تعریف موسیقی

واژه موسیقی که در عربی موسیقی تلفظ میشود ریشه یونانی دارد و در یونانی MUSIKA بوده که در فرانسه MUSIQUE، انگلیسی MUSIC و آلمانی MUSIK استعمال شده است. از حدود قرن دوم هجری و همزمان با حکومت عباسیان توجه به آثار یونانی در بلد اسلامی آغاز شده است، که با تاسیس بیت الحکم در زمان مامو به اوج خود رسید. مقارن همین ایام بوده است که واژه موسیقی در ادبیات ایرانی و عربی راه یافته و به تدریج جایگزین غناء عربی شده است. موسیقی علمی است روحانی، زیرا که «هرگاه شخصی نغمه سربایی کند خواه از آلات نغمات و خواه دهنی روح را حظی وافر بخشد و چون باعث این علم جبرئیل است، که روح الامین میگویند علیه السلام، و سبب روح شده، از این جهت حکما علم روحش گویند. (ارموی، ۱۳۴۶، ۲۳)

موسیقی صنعتی است مرکب از جسمانی و روحانی و تالیف غنا و الحان از وی است. و هر صنعتی که به دست مردم کرده می شود هیولی و اشکال او جسمانی باشد الا صنعت موسیقی که موضوع آن جواهر روحانی است و آن نفوس سمع است و تاثیرات او جمله روحانی است و نفس به سبب او حرکت کند بدان جهت که موسیقار باشد. (بینش، ۱۳۷۱، ۴۷) می توان گفت که موسیقی با شناخت صداهای خوشایند آغاز شده است و همین گونه صداهاست که در متون قدیمی از آنها به نام های متفق و ملایم یاد می شود و زیر ساز موسیقی را تشکیل می دهد. بنابراین تعریف موسیقی یا صداهای موسیقایی صداهای خوشایندی هستند که انسان از شنیدن آنها احساس لذت می کند، همچنان که صداهای به اصطلاح قدا متنافر یا غیر موسیقایی بر خلاف ناخوشایند خواهند بود. با بالا رفتن سطح فرهنگ و هنر معلوم شد که صداهای خوشایند یا موسیقایی صداهایی هستند که از نظم خاصی پیروی می کنند و بین آنها نسبت های معینی وجود دارد تا آنجا که فیثاغورس معتقد بود که عدد اصل وجود آفرینش است و پیروان او که فارابی در موسیقی الکبیر آنها را آل فیثاغورس نامیده است، اجسام را هر کدام عددی می دانستند و حتی بر این عقیده بودند که چون کرات آسمانی و افلاک از یکدیگر فاصله های عددی معینی دارند که از نسبت آنها نغمه ها ساخته می شوند و آوازه ها در اصل ناشی از حرکت افلاک هستند.

در فرهنگ های مختلف موسیقی تجسم راه های مختلف از تصور صدا به عنوان موسیقی، و به این ترتیب هر فرهنگ الگوی متمایز خود را از اختلاف بین تصویر و تجربه اختلاف که در تفکر نظری در مورد موسیقی منعکس ایجاد می کند همچنین اهمیت شنونده عادی در فرهنگ موسیقی، را اعتبار تجربه خود از موسیقی است. صنعت ترکیب اصوات و صداهاست به طوری که خوشایند باشند و سبب لذت سامعه و انبساط و انقلاب روح گردند. همچنین به نقلی از دکتر نصر «در عالم قدس، روح مستمع دائمی موسیقی جاویدان این عالم بوده و از هماهنگی و وزن آن بهره یافته و در آن شرکت داشته است. در این زندان تن، روح از طریق موسیقی سنتی بار دیگر یادآور سرزمین اصلی خود می شود، و حتی آن طلسمی که روح را به تن پیوند می دهد از این راه شکسته می شود» (حسینی، ۱۳۸۳)

۶- فرهنگ، موسیقی و معماری

واژه فرهنگ در زبان فارسی از دو جزء فر و هنگ تشکیل یافته است فر به معنای بالا و جلو و هنگ به معنی کشیدن بنابراین معنای لغوی فرهنگ، بالا کشیدن و پر کشیدن می باشد.؟ استفان جارفنسکی جامعه شناس لهستانی فرهنگ را عناصر قابل لمس و فهم موجود در بین نسل های بشر تعریف می کند که به صورت مشترک در بین گروه های مختلف انسانی وجود دارد و همچون میراثی اجتماعی قابلیت انتقال به دیگران را دارد. (آشنا، روحانی، ۱۳۸۹، ۱۵۷) فرهنگ یک جامعه یکی از مبادی مهم استمرار حیات آن جامعه است، هر جامعه ای با فرهنگ خاص خود حرکت می کند و این فرهنگ نحوه و جهات حرکت جامعه را مشخص می کند، به گفته دیگر جامعه براساس فرهنگ خود می بیند، تصمیم می گیرد، انتخاب می کند و براساس انتخاب خود حرکت می کند. با توجه به مختصر فوق لزوم توجه به فرهنگ جامعه کاملاً مشهود است، منظور از توجه به فرهنگ، مطالعه و بررسی فرهنگ جامعه و سعی در رفع نواقص موجود در آن فرهنگ و تصحیح نکات جزئی اشتباهات ممکن در فرهنگ و بالاخره تعمیم و گسترش فرهنگی غنی و صحیح در جوانان است. (آشنا، روحانی، ۱۳۸۹، ۱۵۷)

یکی از شاخه های فرهنگ هر ملتی موسیقی است. موسیقی نماینده ذوق فطری است و باید احساسات و مترجم خیالات بشر باشد، چون ذوق و قریه و احساس، معیار مشترکی میان مردم اقوام مختلف ندارد، هر کشوری موسیقی به خصوصی دارد که خاطره ایام گذشته و نمونه احساسات و عواطف مردمی است که در آن کشور رشد و نمو یافته اند.

تقریباً هر کشوری و یا هر ملتی یک نوع موسیقی مخصوص به خود دارد که به گوش مردمش طبیعی و صحیح می آید. بیشتر آهنگ های محلی که ما می شناسیم متعلق به گذشته اند زمانی که ملل مختلف جهان از یکدیگر جدا بودند و طبیعت و منشا آن راحت تر تشخیص داده می شد. بعضی اوقات این ترانه ها منعکس کننده آب و هوای کشور بخصوصی هستند و یا اطلاعاتی درباره جغرافیای آن و یا حتی درباره کار مردمانش به ما می دهند. (حجازی، حیدرخیانی، ۱۳۹۳، ۱۹۴)

ترانه های محلی ریتم تکیه و سرعت صحبت آن ملت به خصوص را منعکس می کند و به عبارت دیگر زبانشان را به خصوص زبان شعر آنها را که در موسیقی آنها ریشه دوانده است بیان می نمایند به عبارت دیگر ریتم و تکیه در صحبت کردن است که شکل موسیقی های بومی و محلی را ایجاد می کند.

آوازه های اعیانی که میان اهالی این سرزمین متداول و معمول بوده و هر یک یادگار یکی از خاطرات گذشته مردم این کشور است. زیرا این همان الحان است که از دیر زمان اجداد ما بدان وسیله با یاران خود راز و نیاز میکرده اند. حالت اغلب این نغمات حزن و اندوه است که نماینده اوضاع زندگانی پیشینیان است و چنین برمی آید که آنها را با رنج و غم انس و الفتی شدید بوده است. غم درون موسیقی ما گریه آور و ملامت خیز نیست بلکه حالتی که در شنونده ایجاد می کند، حالتی است که شنونده از روی تاثیر سر به جیب تفکر می گذارد و این حالت خود باعث رفع کسالت و خستگی است و در معنی نشاطی ملایم طبع و ذوق سلیم ایجاد می کند که موجب رضایت خاطر می گردد. (احمدی، ۱۳۹۸، ۱۰)

مطالبی که ذکر شده در مورد ارتباط تنگاتنگ مابین موسیقی سنتی با فرهنگ زبان مردم محل بر خواستش بود حال میخواهیم پا را فراتر بگذاریم و بیان کنیم که تمامی جنبه های هنری و فرآیندهایی که حتی آگاهانه از هنرمند تراوش می کند ارتباطی ناگسستگی با فرهنگ و بستری دارد که هنرمند در آن به سر می برد. در تجربه و تحلیل مراحل مختلف آفرینش و شکل گیری هر اثر هنری، ساختار ذهنیت هنرمند که رابطه ای مستقیم با نوع فرهنگ او دارد از اهمیت زیادی برخوردار است. ذهنیت هر هنرمند دستاورد زمان ساختار اجتماعی روان شناسی و ایدئولوژی و سایر عناصر فرهنگ معینی است که در کل شکل و نوع جهان بینی او را آشکار می سازد بنابراین هنرمندان راستین بر اساس ذهنیت و جهان بینی های متفاوت خود شیوه های آفرینش متفاوتی نیز دارند. هرگز دو هنرمند را نمیتوان یافت که جهان را کاملاً یکسان دریافت و احساس کنند و از این رو است که عنصر اصالت در آفرینش هنری مطرح می شود. فرهنگ ذخیره شده انسان در چگونگی دیدن و در نتیجه دریافت های حسی او نقش تعیین کننده و اساسی دارد و از این روی است که از طریق شناخت نوع دریافت ها و نیز نوع پندار و اندیشه یک هنرمند می توان به نوع فرهنگ فردی او دست یافت و اندیشه های هنری هنرمندان در جوامع مختلف بشری به علت گوناگونی آداب و رسوم یا سنت ها زبان مذهب و هر آنچه فرهنگ ذخیره هنرمند نام می گیرد متفاوت بوده و از این رو باعث به وجود آمدن ایدئولوژی ها و راه و رسوم های مختلف هنری می شود. (آشنا، روحانی، ۱۳۸۹، ۱۵۷)

روش هر هنرمندی نشان دهنده طرز تفکر محیط اجتماعی شخصیت فردی و به ویژه فرهنگ است که دست آفریده هنری وی از آن نشأت گرفته و بارور شده است همانگونه که شخصیت فرد ساخته و پرداخته محیط اجتماعی است سبک هنرمند نیز رابطه مستقیم با طبقه اجتماعی او دارد از این روی است که سبک کار و شیوه و روش خلاقیت هنرمندان وابسته به گروه های طبقاتی مختلف جامعه با یکدیگر متفاوت و گاه متضاد می باشد.

فعل و انفعالات و دگرگونی های اجتماعی در مسیر زمان در چگونگی روش و سبک هنرمندان تاثیر می گذارد. موسیقی انعکاسی از روح و روان آهنگساز است، افرادی که در متن جامعه و فرهنگ معین زندگی می کنند. اگر بپذیریم که محتوای موسیقی بیانگر چیزی است و این محتوا انعکاسی از روح و روان آهنگساز است، می توان پذیرفت که مواجهه موسیقیدان با یک موقعیت خاص محتوای موسیقی را جان بخشیده است، در این وضعیت حالت ذهنی بیان شده توسط شخص آهنگساز نتیجه مفاهیم و تجربیات خاص است که آهنگساز با آنها مواجه گردیده است. محتوای موسیقی از تجربه های مشترک اجتماعی در متن فرهنگ

نشأت گرفته است. در این تجربه ها تنها یک فرد شرکت ندارد بلکه گروهی از افراد اجتماع شرکت دارند. بنابراین هر قطعه موسیقی نشان از یک واقعه انسانی اجتماعی است. موسیقی نمی تواند موثر باشد مگر اینکه تجربه مورد اشاره این موسیقی در ذهن شنونده موجود باشد، زیرا آنچه انسانی را روشن می کند ممکن است انسان دیگری را تاریک کند و این نه به دلیل کیفیت ویژه ای در موسیقی است بلکه به دلیل آن است که آن موسیقی توسط عضوی از گروه فرهنگ خاصی معنا شده است. خاطره وجه اشتراکی بین موسیقی و معماری است، خواسته در لذت بردن از یک نوا از یک فضا و خاطره که تداعی کننده یک واقعه است، واقعه ای که به گذشته مربوط بوده و در آن احساسات و عواطف آدمی به هیجان در آمده است و به یاد مانده است. (آشنا، روحانی، ۱۳۸۹، ۱۵۸)

فعالیت های فرهنگی ناشی از توجه به فرهنگ است و براساس شناخت حاصل از این توجه برای رسیدن به اهداف فرهنگی فعالیت هایی برنامه ریزی شده و به آنها عمل می شود، بدین ترتیب اهمیت توجه به فعالیت های فرهنگی کاملاً مشخص است.

۷- حفظ و پیشبرد ارزش های فرهنگی

بسیار کسان تردید دارند که از آغاز نگرشی را بپذیرند که احترام به گذشته بر آن مسلط است، زیرا کاربرد فرهنگ از پیشرفت تکنولوژی آدمی جدایی ناپذیر است، درست است که فرهنگ تجربه ها را ذخیره می کند و از نسلی به نسل دیگر می سپارد، اما به همین اندازه نماینده گذشته و جستجوی آینده نیز هست، با این همه با در نظر گرفتن همه جوانب در شرایط کنونی به دلایلی قانع کننده باید از مسئله حفظ ارزش های فرهنگی آغاز کرده و در این راه شگفتی هایی وجود دارد که بر چنین ارزش هایی اثر می گذارد. (حجازی، حیدرخانی، ۱۳۹۳، ۱۹۶)

نخستین نکته این است که ما در حال گذران تحولی سریع و در واقع تغییراتی عمیق هستیم. این تغییرات در اساس به انفجار جمعیت و پیشرفت های فنی مربوط است. گرچه این تغییرات بیش از همه در چیزهای مادی به چشم می خورد اما بر روی جنبه های گوناگون زندگی روانی انسان نیز تأثیرهای مستقیم می گذارد. بنابراین قابل درک است که در چنین شرایطی ارزش های موجود فرهنگی و انسانی و اخلاقی جامعه و توسعه آن دشواری های فراوان دارد. دومین عامل که علیه حفظ ارزش های فرهنگی عمل می کند کاهش عمومی اهمیتی است که به جنبه های روحی و معنوی زندگی داده می شود. این حرکت در کشورهای صنعتی آغاز شد اما در کشورهای در حال توسعه نیز در حال گسترش است. عامل انتقال این حرکت به کشورهای در حال توسعه این است که اینان الگوهای توسعه کشورهای صنعتی را بی آنکه آنها را با وضع خود تطبیق دهند، می پذیرند.

جستجو بیش از هر چیز به خاطر قدرت، آسایش مادی و لذت بردن است. ریشه انواع سوءاستفاده ها از دانش و تکنولوژی در واقع همین مطلب است. چنین محیطی گذشته از این که در طول زمان آفرینندگی فرهنگ را کاهش می دهد، بلکه تمام ارزش های آن را مورد تهدید قرار می دهد و معتبرترین محصولات آن را جنبه های اقتصادی می انگارد، چیزی که کمتر ربطی به زیبایی شناسی دارد. (آشنا، روحانی، ۱۳۸۹، ۱۵۸) حفظ و پیشبرد ارزش های فرهنگی را نباید دو جنبه متفاوت دانست. این در حقیقت دو بخش از یک مسئله پیچیده و تنگاتنگ تأثیرات متقابل هستند. درباره مسئله مورد «اختلاف پیشرفت فرهنگی» ما هر نظری داشته باشیم شک نیست که تکامل ارزش ها در هیچ جا و هیچ شرایطی پیشرفت تک خطی نیست که از پایه ای ایستا آغاز شده و نماینده یک وضع فرهنگی مستقر در زمان معینی باشد، نخستین دلیل این نکته این است که این حفاظت بدین معنی است که گهگاه زندگی تازه ای در ارزش های فرهنگی موجود دمیده می شود و این پدیده ای است که ممکن است چشم اندازهای تازه ای در برابر این ارزش ها بگشاید. کنش های فرهنگی می تواند از طریق کمک به فرد برای مقابله با دگرگونی ها و به کار بستن آن به عنوان غنای بیشتر، و نه تحمیل آن به عنوان نقص و علت، با امکان دادن به فرد در بازیافتن هویت، ریشه های اصیل، به این مسایل اضطراب انگیز پاسخ دهد. (حجازی، حیدرخانی، ۱۳۹۳، ۱۹۵)

۸- موسیقی بومی مازندران

مازندران، استان ساحلی شمال ایران از شرق با گرگان، از جنوب با سمنان و تهران، از مغرب با گیلان و از شمال با دریای خزر همجوار است. این وضعیت خاص جغرافیایی باعث شده است فرهنگ موسیقی مازندران در ناحیه شرقی با خراسان و ترکمن صحرا آمیخته شود و در غرب، کمابیش خصایص موسیقی گیلانی را داشته باشد. در مازندران هم مانند اکثر نقاط ایران، موسیقی با زندگی مردم همراه و عجین است. در شالیزارها، جنگل ها، دریا، در آداب شادی و عزا و در همراهی با مراسم مذهبی، موسیقی مازندران نقش چشمگیری دارد. با توجه به واقعیت های موجود، موسیقی مازندران را به ۲ گروه عمده تقسیم می کنیم: موسیقی بامتر آزاد، موسیقی بامتر معین مقام خوانی از شرق تا غرب موسیقی مازندران بامتر آزاد شامل آهنگ هایی است که در قالب مقام ها و با حالت آوازی اجرا می شوند. (احمدی، ۱۳۹۸، ۵)

۸-۱- سازهای مازندران

متداول ترین سازهای مازندران عبارتند از:

۱- لال و (نی): که از سازهای شناخته شده در مازندران است. لال و یا نی در واقع، ساز چوپانی مازندران به حساب می آید و در میان دامداران و ساکنان کوهستان های مازندران معمول است.

۲- دوتار: رنگ و حالت بیانی دوتار مازندران از خصایص عمومی موسیقی این سامان تبعیت می کند و با حالات اجرایی دوتار ترکمنی و خراسانی تفاوتی آشکار دارد

۳- کمانچه: این ساز از سازهای معمول در میان مردم مازندران است. کمانچه رایج در مازندران مانند کمانچه لری سه سیم دارد، ولی در سالهای اخیر از کمانچه های چهارسیمی نیز استفاده می شود.

۴- دوسرکوتن: عبارت است از طبل های کوچک با بدنه ای سفالی که پوستی روی دهانه کوزه سفالی کشیده شده و با طناب هایی در اطراف محکم می شود. نقاره را معمولاً با ۲ قطعه چرمی به صدا درمی آورند. نقاره در اجرای حرکات و رقص های جمعی و به عنوان ساز خبرده، در همراهی سرنا استفاده می شود.

۵- سرنا: سرنا در بین مردم مازندران به عنوان سازی روستایی و پرصدا در اعلام خبرها و انتقال وضعیت ها استفاده می شود. مردم مازندران سرنا را هم به تنهایی و هم در همراهی با نقاره به کار می برند. سرنا و نقاره علاوه بر جنبه های خبری در همراهی با رقص های بومی نیز استفاده می شوند علاوه بر سازهایی که نام بردیم، در بین مردم مازندران استفاده از سه تار، تار و تنبک نیز متداول است و بعضی از مردم بومی مازندران موسیقی های خود را با سازهای مذکور اجرا می کنند. (صفری، ۱۳۴۷، ۱۳۰)

۹- مکان پژوهش

منطقه ساحلی جنوب دریای خزر سرزمینی کم وسعت است میان دریا و رشته کوه های البرز، شامل سرزمین های گیلان، مازندران و گلستان که جمعاً به وسعت نزدیک به یک بیست و هفتم مساحت ایران است. در این میان استان مازندران با حدود ۲۴۰۹۱ کیلومتر مربع بین ۴۷ دقیقه تا ۳۸ درجه و ۵ دقیقه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۱۴ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته است. در حال حاضر ۱۵ شهرستان، ۳۸ بخش و ۱۰۴ دهستان دارد که ۴۳٪ از شهرها در طول نوار ساحلی واقع شده اند. وجود رشته کوه های البرز در قسمتهای جنوبی این استان، مانع عبور رطوبت دریای خزر به مرکز ایران می شود و جلگه های پست دریای خزر را از فلات مرکزی جدا ساخته و حد فاصل بین این دو آب و هوا، متضاد می باشد.

ساری، مرکز استان مازندران است که مهم ترین منطقه استان به حساب آمده و یکی از جذاب ترین و زیباترین مناطق شمال کشور ایران محسوب می شود. شهرستان ساری از طبیعتی زیبا، جذاب و بسیار ارزشمند برخوردار بوده و همواره مورد نظر حکام محلی قرار داشته است. ساری از شمال به دریای مازندران، از جنوب به رشته کوه البرز و استان سمنان، از مشرق به بهشهر و نکا و از مغرب به قائمشهر و جویبار محدود است. آب و هوای ساری در بخش جلگه ای مرطوب و معتدل، اما در بخش کوهستانی سرد است. (مهجوری، ۲۰۱۳۸۰) بر اساس سرشماری عمومی سال ۱۳۹۵ شهر ساری دارای ۳۴۷۰۴۰۲ نفر جمعیت بوده است.

۱۰- یافته ها

۱-۱۰- جنسیت

جدول ۱: توزیع فراوانی افراد پاسخ دهنده از نظر جنسیت

(منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۲۰۱	۵۲،۳۴
زن	۱۸۳	۴۷،۶۶
جمع کل	۳۸۴	۱۰۰

همانطور که از داده های جدول ۱ مشخص است، ۵۲/۳۴٪ افراد پاسخ دهنده مرد و ۴۷/۶۶٪ آنها زن هستند.

۱-۱۰-۲- سن

همانطور که از داده های جدول ۲ مشخص است، سن اکثر افراد پاسخ دهنده (۳۱،۲۵) بین ۳۶ تا ۴۵ سال و کمترین آنها (۱۷،۱۹) بالای ۴۵ سال است.

جدول ۲: توزیع فراوانی افراد پاسخ دهنده از نظر سن (منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

سن	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
زیر ۲۵ سال	۸۷	۲۲،۶۶	۲۲،۶۶
۲۵ تا ۳۵ سال	۱۱۱	۲۸،۹۱	۵۱،۵۶
۳۶ تا ۴۵ سال	۱۲۰	۳۱،۲۵	۸۲،۸۱
بالای ۴۵ سال	۶۶	۱۷،۱۹	۱۰۰
جمع کل	۳۸۴	۱۰۰	

۱۰-۳- میزان تحصیلات

همانطور که از داده های جدول ۳ مشخص است، میزان تحصیلات اکثر افراد پاسخ دهنده (۳۴,۶۴) کارشناسی و کمترین آن‌ها (۱۶,۶۷) دیپلم و کمتر است.

جدول ۳- توزیع فراوانی افراد پاسخ دهنده از نظر میزان تحصیلات (منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

میزان تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
دیپلم و کمتر	۶۴	۱۶,۶۷	۱۶,۶۷
کاردانی	۱۱۴	۲۹,۶۹	۴۶,۳۶
کارشناسی	۱۳۳	۳۴,۶۴	۸۱,۰۰
کارشناسی ارشد و بالاتر	۷۳	۱۹,۰۰	۱۰۰
جمع کل	۳۸۴	۱۰۰	

۱۰-۴- حرفه

همانطور که از داده های جدول ۴ مشخص است، حرفه اکثر افراد پاسخ دهنده (۳۵,۶۸) آزاد است و کمترین آنها (۷,۰۳) خانه دار هستند.

جدول ۴- توزیع فراوانی افراد پاسخ دهنده از نظر حرفه (منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

حرفه	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
کارمند	۱۱۵	۲۹,۹۵	۲۹,۹۵
آزاد	۱۲۷	۳۵,۶۸	۶۵,۶۳
خانه دار	۲۷	۷,۰۳	۷۲,۶۶
فرهنگی	۵۳	۱۳,۸۰	۸۶,۴۶
دانشجو/ دانش آموز	۵۲	۱۳,۵۴	۱۰۰
جمع کل	۳۸۴	۱۰۰	

۱۰-۵- میزان رضایت از ساخت خانه موسیقی با تاکید بر موسیقی بومی مازندران در شهر ساری

توزیع فراوانی پاسخ های داده شده به میزان رضایت از ساخت خانه موسیقی با تاکید بر موسیقی بومی مازندران در شهر ساری، در جدول ۵ آورده شده است.

جدول ۵- توزیع فراوانی / درصد پاسخ های داده شده به میزان موافقت با طراحی خانه موسیقی (منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

انحراف معیار	میانگین	گویه					درصد فراوانی	درصد
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم		
۰,۹۵۶	۳,۵۱	۳۱	۲۱۰	۸۷	۳۶	۲۰	فراوانی	میزان رضایت از ساخت خانه موسیقی با تاکید بر موسیقی بومی مازندران در شهر ساری
		۸,۰۷	۵۴,۶۸	۲۲,۶۶	۹,۳۸	۵,۲۱	درصد	

با توجه به داده های جدول ۵ و ستون میانگین ها مشخص می شود که؛ میانگین « میزان رضایت از ساخت خانه موسیقی با تاکید بر موسیقی بومی مازندران در شهر ساری » برابر با ۳,۵۱ و انحراف معیار برابر با ۰,۹۵۶ است. در ادامه برای بررسی میزان موافقت با طراحی خانه موسیقی با تاکید بر حفظ موسیقی بومی، از آزمون تی استیودنت تک نمونه ای استفاده شده است. نتایج آزمون در جدول زیر آورده شده است. میزان موافقت با عامل، بر اساس نتایج آزمون به ۲ دسته تقسیم می شود.

- موافقت زیاد با عامل مورد نظر: که سطح معناداری محاسبه شده آن کوچکتر از ۰,۰۵ بوده و فاصله اطمینان در دامنه اعداد مثبت باشد. این عامل با نماد H در آخرین ستون جدول نشان داده شده اند.

- موافقت کم با عامل مورد نظر: که سطح معناداری محاسبه شده آن کوچکتر از ۰,۰۵ و فاصله اطمینان در دامنه اعداد منفی باشد و یا سطح معناداری محاسبه شده آن بزرگتر از ۰,۰۵ باشد. در این صورت عامل مورد نظر به طور معناداری میانگینی برابر با عدد متوسط ۳ داشته، پس میزان موافقت افراد پاسخ دهنده با عامل مورد نظر کم است. این عامل با نماد L نشان داده می شوند.

جدول ۶- نتایج آزمون تی استیودنت برای بررسی میزان موافقت با طراحی خانه موسیقی (منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

میزان موافقت	فاصله اطمینان %۹۵		اختلاف میانگین‌ها	سطح معناداری	مقدار آماده t	انحراف معیار	میانگین	عامل
	حد بالا	حد پایین						
H	۰,۶۰	۰,۴۱۵	۰,۵۱۰	۰,۰۰۱	۱۰,۴۶ ۴	۰,۹۵۶	۳,۵۱	میزان موافقت با طراحی خانه موسیقی

همانطور که از داده های جدول ۶ مشخص است، سطح معناداری آزمون کوچکتر از ۰,۰۵ بوده و فاصله اطمینان در دامنه اعداد مثبت می باشد. بنابراین نتیجه می شود که؛ موافقت افراد پاسخ دهنده با طراحی خانه موسیقی با تاکید بر موسیقی بومی مازندران، زیاد است.

۱۰-۶- میزان تاثیر خانه موسیقی در جهت احیا موسیقی بومی مازندران

توزیع فراوانی پاسخ های داده شده به میزان تاثیر خانه موسیقی در جهت احیا موسیقی بومی مازندران، در جدول آورده شده است.

جدول ۷- توزیع فراوانی/درصد پاسخ های داده شده به میزان تاثیر خانه موسیقی در جهت احیا موسیقی بومی مازندران (منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

گویه	فراوانی - درصد	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار
میزان تاثیر خانه موسیقی در جهت احیا موسیقی بومی مازندران	فراوانی	۲۲	۶۰	۱۰۴	۱۷۵	۲۳	۳,۳۰	۰,۹۹۵
	درصد	۵,۷۳	۱۵,۶۳	۲۷,۰۸	۴۵,۵۷	۵,۹۹		

با توجه به داده های جدول ۷ و ستون میانگین ها مشخص می شود که؛ میانگین «میزان تاثیر خانه موسیقی در جهت احیا موسیقی بومی مازندران» برابر با ۳,۳۰ و انحراف معیار برابر با ۰,۹۹۵ است. در ادامه برای بررسی میزان تاثیر خانه موسیقی در جهت احیا موسیقی بومی مازندران، از آزمون تی استیودنت تک نمونه ای استفاده شده است. نتایج آزمون در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۸- نتایج آزمون تی استیودنت برای بررسی میزان تاثیر خانه موسیقی در جهت احیا موسیقی بومی مازندران (منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

میزان موافقت	فاصله اطمینان %۹۵		اختلاف میانگین‌ها	سطح معناداری	مقدار آماده t	انحراف معیار	میانگین	عامل
	حد بالا	حد پایین						
H	۰,۴۰۵	۰,۲۰۵	۰,۳۰۵	۰,۰۰۱	۵,۹۹۹	۰,۹۹۵	۳,۳۰	میزان تاثیر خانه موسیقی در جهت احیا موسیقی بومی مازندران

همانطور که از داده های جدول ۸ مشخص است، سطح معناداری آزمون کوچکتر از ۰,۰۵ بوده و فاصله اطمینان در دامنه اعداد مثبت می باشد. بنابراین نتیجه می شود که؛ از نظر افراد پاسخ دهنده تاثیر خانه موسیقی در جهت احیا موسیقی بومی مازندران، زیاد است.

۱۰-۷- بررسی عوامل تاثیرگذار در کمرنگ شدن موسیقی بومی مازندران

عوامل تاثیرگذار در کمرنگ شدن موسیقی بومی مازندران شامل ۱۰ عامل در پرسشنامه است. توزیع فراوانی پاسخ های داده شده به این ۱۰ عامل در جدول ۹ آورده شده است.

جدول ۹ توزیع فراوانی درصد عوامل تاثیرگذار در کمرنگ شدن موسیقی بومی مازندران (منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	فراوانی - درصد	گویه
۰,۹۹	۳,۳۴	۱۹	۱۳۰	۲۱۵	۲	۱۸	فراوانی	تغییرات و تنوع سلیقه موسیقی در ادوار گوناگون تاریخ
		۴,۹۵	۳۳,۸۵	۵۵,۹۹	۰,۵۲	۴,۶۹	درصد	
۰,۹۷	۳,۵۵	۶۸	۱۲۴	۱۶۴	۸	۲۰	فراوانی	کمبود اماکن فرهنگی آموزشی
		۱۷,۷۱	۳۲,۲۹	۴۲,۷۱	۲,۰۸	۵,۲۱	درصد	
۰,۹۵	۳,۷۰	۵۲	۲۲۸	۶۲	۲۲	۲۰	فراوانی	عدم مکان یابی صحیح اماکن فرهنگی آموزشی
		۱۳,۵۴	۵۹,۳۸	۱۶,۱۵	۵,۷۳	۵,۲۱	درصد	
۱,۲۱	۲,۴۶	۱۵	۷۰	۹۵	۹۲	۱۱۲	فراوانی	مورد استفاده نبودن موسیقی سنتی و بومی در زندگی امروزه
		۴,۴۲	۱۸,۲۳	۲۴,۷۴	۲۳,۴۵	۲۹,۱۷	درصد	
۰,۹۴	۳,۳۶	۳۹	۱۴۷	۱۲۸	۵۲	۱۸	فراوانی	عدم آگاهی افراد نسبت به هنر و موسیقی بومی
		۱۰,۱۶	۳۸,۲۸	۳۳,۳۳	۱۳,۵۴	۴,۶۹	درصد	
۱,۲۱	۲,۴۵	۱۷	۷۰	۹۵	۹۰	۱۱۲	فراوانی	منسوخ شده و مطابق مد روز نبودن موسیقی بومی
		۴,۴۳	۱۸,۲۳	۲۴,۷۴	۲۳,۴۴	۲۹,۱۷	درصد	
۰,۹۷	۳,۵۵	۶۸	۱۲۴	۱۶۴	۸	۲۰	فراوانی	ضعف آموزشی در جهت احیا و انتقال موسیقی بومی
		۱۷,۷۱	۳۲,۲۹	۴۲,۷۱	۲,۰۸	۵,۲۱	درصد	
۰,۹۸	۳,۶۰	۵۴	۲۲۶	۶۲	۲۲	۲۰	فراوانی	ضعف خانواده در جهت احیا و انتقال موسیقی بومی
		۱۳,۵۵	۵۹,۳۷	۱۶,۱۵	۵,۷۳	۵,۲۱	درصد	
۰,۹۷	۳,۵۵	۶۸	۱۲۴	۱۶۴	۸	۲۰	فراوانی	ضعف رسانه ها در جهت احیا و انتقال موسیقی بومی
		۱۷,۷۱	۳۲,۲۹	۴۲,۷۱	۲,۰۸	۵,۲۱	درصد	
۱,۳۲	۲,۷۹	۴۲	۱۰۰	۵۸	۱۰۴	۸۰	فراوانی	تغییر ارزش ها و کم ارزش شدن موسیقی بومی
		۱۰,۹۴	۲۶,۰۴	۱۵,۱۰	۲۷,۰۸	۲۰,۸۳	درصد	

با توجه به داده های جدول ۱۰ و درصدها مشخص می شود که؛ در میان عوامل تاثیرگذار در کمرنگ شدن موسیقی بومی مازندران، بیشترین امتیاز مربوط به عامل «عدم مکان یابی صحیح اماکن فرهنگی آموزشی» با مقدار میانگین ۳,۷۰ است. دومین عامل «ضعف خانواده در جهت احیا و انتقال موسیقی بومی» با مقدار میانگین ۳,۶۰، عوامل «کمبود اماکن فرهنگی آموزشی»، «ضعف رسانه ها در جهت احیا و انتقال موسیقی بومی»، «ضعف آموزشی در جهت احیا و انتقال موسیقی بومی» با مقدار میانگین ۳,۳۶، رتبه پنجم مربوط به عامل «تغییرات و تنوع سلیقه موسیقی در ادوار گوناگون تاریخ» با مقدار میانگین ۳,۳۴، عامل «تغییر ارزش ها و کم ارزش شدن موسیقی بومی» با مقدار میانگین ۲,۷۹ در رتبه ششم، رتبه هفتم عامل «مورد استفاده نبودن موسیقی سنتی و بومی در زندگی امروزه» با میانگین ۲,۴۶ و رتبه آخر به عامل «منسوخ شده و مطابق مد روز نبودن موسیقی بومی» با میانگین ۲,۴۵ تعلق دارد. بنابر اطلاعات و داده ها می توان نتیجه گرفت که از نظر افراد پاسخ دهنده، بیشترین عواملی که در کمرنگ شدن موسیقی بومی موثر هستند مربوط به عوامل «عدم مکان یابی صحیح اماکن فرهنگی آموزشی»، «ضعف خانواده در جهت احیا و انتقال موسیقی بومی»، «کمبود اماکن فرهنگی آموزشی» است، و کم ترین تاثیر از نظر آن ها مربوط به عوامل «مورد استفاده نبودن موسیقی سنتی و بومی در زندگی امروزه»، «منسوخ شده و مطابق مد روز نبودن موسیقی بومی» است.

۱۱- نتیجه گیری

بر اساس نتایج بدست آمده از استخراج پرسشنامه ها از مجموع ۳۸۴ نمونه آماری مورد پرسشگری، (۵۱,۵۷) را مردان و (۴۸,۴۳) را زنان، تشکیل می دهند که به صورت تقریبی این تعادل بین جنسیت حفظ شده است. با توجه به نتایج یافته های توصیفی و آزمون فرضیات، بیشتر شهروندان که در شهر ساری زندگی می کنند از ضرورت طراحی و ساخت خانه موسیقی با تاکید بر موسیقی بومی مازندران در شهر خود رضایت دارند و طراحی آن را در حفظ و احیا موسیقی بومی مازندران موثر می دانند. با توجه به یافته های تحقیق، لزوم ایجاد طرحی جهت احیاء موسیقی بومی بیش از پیش به چشم می آید. بنابراین احداث خانه موسیقی که اجماعی از تمامی عناصری است که در احیا این هنر می تواند این خلاء را جبران نماید. بنابراین سعی شده در این پرسشنامه نقاط ضعف و قوت شناسایی تا در جهت جبران ضعف ها و تقویت نقاط مثبت چاره اندیشی گردد، که براساس نتایج یکی از دلایل

کمرنگ شدن مصرف موسیقی بومی کمبود اماکن فرهنگی و آموزشی و مکان یابی نامناسب این فضا است. باطراحی خانه موسیقی و جانمایی مناسب می توان با جذب افراد به خصوص کودکان باعث افزایش شناخت فرهنگ اصیل و موسیقی بومی مازندران شویم.

در این خصوص پیشنهادهای به شرح زیر ارائه می گردد:

- ۱- در نظر گرفتن فضاها و فعالیت هایی برای گروه سنی کودکان.
- ۲- جایگزین کردن افراد آشنا به موسیقی بومی مازندران و اجرای موسیقی زنده به جای پخش موسیقی در فضاهای باز خانه موسیقی.
- ۳- توجه به طراحی فضای سبز و محوطه خانه موسیقی، برای بالا بردن هرچه بیشتر سطح تعاملات اجتماعی و حضورپذیری افراد.
- ۴- ایجاد فضاهای چندعملکردی با انجام فعالیت های متنوع (امکان استفاده از فضا به صورت گروهی برای مخاطبین).
- ۵- فروش آلات موسیقی بومی مازندران، ساخته شده به دست افراد ماهر آموزش دیده در جهت ایجاد یک فضای پویا.

منابع

- ۱- آشنا، حسام الدین، روحانی، محمدرضا (۱۳۸۹)، هویت فرهنگی ایرانیان از رویکردهای نظری تا مؤلفه های بنیادی، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره سوم، صفحه ۱۵۷
- ۲- آقا احمدی، قربانلی، قلی زاده، زهرا، میرمحمدی، فریده، (۱۳۹۲). " رابطه پایگاه اجتماعی اقتصادی و مصرف موسیقی در جوانان کلان شهر تهران". فصلنامه مطالعات جامعه شناختی جوانان، سال چهارم، شماره یازدهم، صفحه ۲۸-۹
- ۳- آنتونیدس، آنتونی سی، مترجم احمد رضا ای (۱۳۹۱)، " بوطیقای معماری"، چاپ هفتم، انتشارات سروش، صفحه ۴۴۵
- ۴- احمدی، نبی، (۱۳۹۸) موسیقی حماسی و آیینی مازندران، انتشارات نت، صفحه ۱۰
- ۵- ارموی، صفی الدین، (۱۳۴۶)، " رساله موسیقی بهجت الروح"، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، صفحه ۲۳
- ۶- بینش، تقی (۱۳۷۱)، " سه رساله فارسی در موسیقی، مجمل الحکمه، رسائل اخوان الصفا"، بخش موسیقی ترجمه فارسی، انتشارات مرکز نشر دانشگاهی تهران، چاپ اول، صفحه ۴۷
- ۷- حجازی، سید ناصر، حیدرخانی، هاییل (۱۳۹۳) تحلیل و بررسی رابطه ابعاد سرمایه اجتماعی و هویت فرهنگی. مهندسی فرهنگی، سال هشتم، شماره ۸۰، صفحه ۱۹۴
- ۸- حسینی، سید حسن (۱۳۸۳)، " جاودان خرد" مجموعه مقالات دکتر سی د حسین نصر، تهران: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (سروش)
- ۹- صفاری، فتح الله (۱۳۴۷) شکوفه هایی از ادبیات مازندران، انتشارات پیروز، صفحه ۱۳۰
- ۱۰- صمیم، رضا، قاسمی، وحید (۱۳۸۸)، " گرایش به مصرف گونه های موسیقی مردم پسن د و می زان پر خاشگری در میان دانشجویان؛ مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه اصفهان"، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره دوم، شماره ۸، صفحه ۲۴۳
- ۱۱- (قاسمی، زهرا، عموقلی میر آخوندی، مرضیه (۱۳۹۱)، " عوامل موثر در گرایش جوانان به موسیقی (مورد مطالعه: جوانان ۱۷ تا ۲۷ سال مناطق ۱ و ۳ شهر تهران)"، مجله مطالعات جامعه شناختی ایران، شماره ۴، صفحه ۶۱
- ۱۲- کریمی، رویا، مظفری، فاطمه، ابراهیمی، عبدالله، طراحی خانه موسیقی با تاکید بر موسیقی بومی مازندران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری
- ۱۳- کیارش پور، مونا، سلطان زاده، حسین، پردیس موسیقی ایران زمین (طراحی خانه موسیقی با رویکرد معماری ایرانی)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، ۱۳۹۴
- ۱۴- کیانی، مجید (۱۳۸۲)، " جایگاه معنوی موسیقی در وضعیت کنونی ایران" مجله هنرهای زیبا شماره ۱۴، صفحه ۹۴
- ۱۵- مهجوری، اسماعیل (۱۳۸۰)، " جغرافیای تاریخی مازندران" جلد اول، نشر توس
- ۱۶- مهدی نژاد، محمدجواد (۱۳۸۳)، " دستور زبان موسیقی پیشرو (بررسی نسبت میان موسیقی معنوی، فرهنگ ایرانی و عرفان اسلامی) هنرهای زیبا، شماره ۱۷، صفحه ۸۷
- ۱۷- میرفخرایی، ناهید، تقفی، محمدرضا (۱۳۹۵)، کشف موسیقی پنهان خانه های ایرانی؛ مقایسه تطبیقی خانه های قاجاری شهر یزد با موسیقی هفت دستگاه، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه هنر اصفهان،